

Інформаційні технології в управлінні ризиками машинобудівних підприємств

В умовах ринкових трансформацій зростає науковий інтерес до розробки моделей безпечного, стабільного й ефективного управління машинобудівними підприємствами. Сучасні інформаційні технології, які базуються на професійному використанні інформаційного ресурсу, дають змогу менеджерам машинобудівних підприємств ефективно діяти, мінімізуючи ризик, та сприяють підвищенню конкурентноспроможності підприємств під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Метою дослідження є висвітлення проблемних питань впровадження інформаційних технологій на машинобудівних підприємствах України з метою підвищення ефективності управління розвитком підприємств з урахуванням ризиків, які виникають в процесі його діяльності.

Основні результати дослідження. У країнах з розвинутою економікою комплексні інформаційні системи ризик-менеджменту давно стали життєво важливим і необхідним елементом управління підприємствами. Саме інформаційні технології допомагають керівникам промислових підприємств ефективно працювати в нових ринкових умовах.

Інформаційні системи машинобудівного виробництва являють собою комплекс взаємопов'язаних наукових, технологічних, інженерних дисциплін, які покликані підвищити оперативність і якість обробки інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень як в окремих структурних підрозділах, так і в масштабах усього підприємства в цілому.

На сьогодні відомі такі проблеми впровадження інформаційних технологій (ІТ) у практику вітчизняних машинобудівних підприємств [1]:

- безперервне збільшення обсягу технологічних пропозицій, що потребують великих інвестицій;

- зміна ролі ІТ у господарській діяльності багатьох підприємств;

- зростання витрат у сфері ІТ.

Тому при застосуванні інформаційних технологій машинобудівні підприємства повинні дотримуватись таких принципів систематизації інформаційних потоків:

- забезпечення повноти й достовірності обліку всіх сторін господарської діяльності;

- мінімізація інформаційного шуму й обмеження інформаційного надлишку тільки вимогами надійності;

- забезпечення безперервного зв'язку між зовнішньою і внутрішньою інформацією та прийняття рішень на всіх рівнях ієрархії управління.

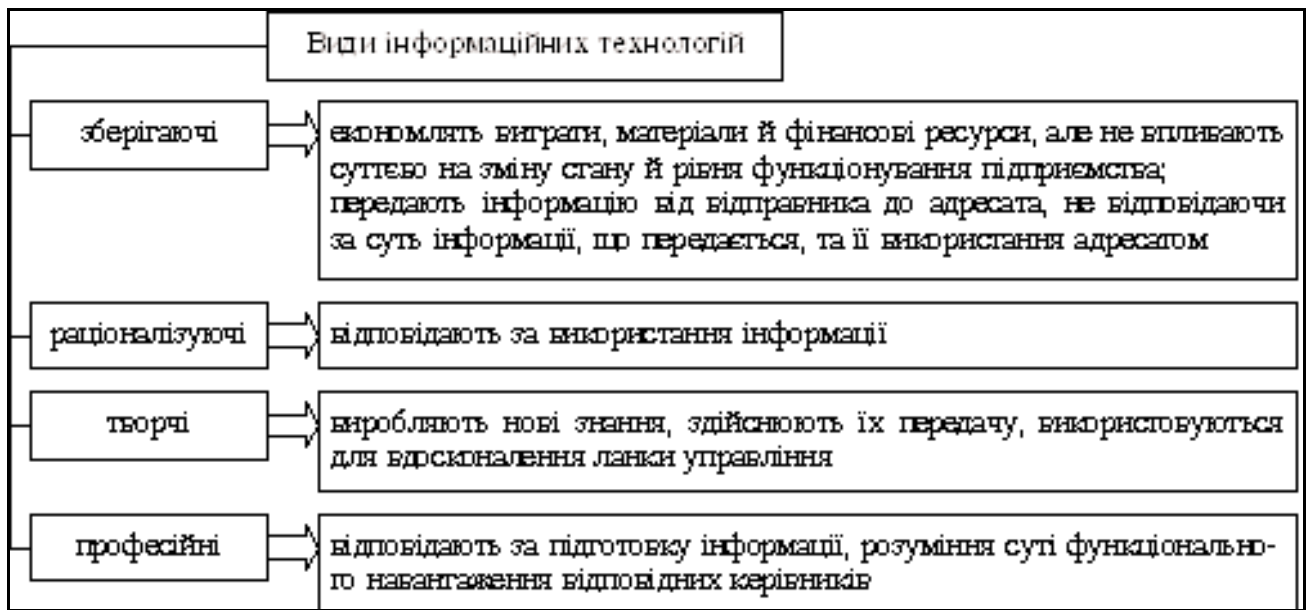
Види інформаційних технологій, які можуть застосовуватись машинобудівними підприємствами залежно від поставлених управлінських завдань, представлені на рисунку.

Однак слід зазначити, що навіть сучасна автоматизована система не зможе вберегти машинобудівне підприємство від несприятливих змін законодавства, запобігти черговій фінансовій кризі або допомогти стягнути безнадійну дебіторську заборгованість.

Завдяки запровадженню інформаційних технологій у виробничому плануванні та управлінні машинобудівне підприємство зможе реалізувати найбільш сучасні і прогресивні управлінські концепції, головна риса яких – ощадливе використання ресурсів й орієнтація на інтереси клієнтів. Також завдяки впровадженню інформаційних систем машинобудівне підприємство зможе не тільки планувати обсяги виробництва, але і пов'язати їх з відділами маркетингу і збуту.

Сучасні автоматизовані системи не випадково називаються інтегрованими: у них управління запасами розглядається не саме по собі, а в нерозривному зв'язку з іншими ланками планування й управління. Це дозволяє визначати необхідний рівень запасів і стратегію їхнього поповнення без дотримання раз і назавжди визначених нормативів, а більш

ощадливо, у гнучкій залежності від виробничої ситуації, причому без яких-небудь додаткових ризиків [3].

Рисунок 1- Види інформаційних технологій, які можуть застосовуватися машинобудівними підприємствами

Окремо варто згадати питання обліку і фінансового менеджменту. На жаль, у цій сфері теж часто спостерігається розрив між окремими складовими, у результаті чого фінансове управління не є цілком адекватним виробничому менеджменту. Використовуючи сучасні ІТ, фінансові та виробничі аспекти будуть поєднані у єдину, цілісну систему планування, що дасть підприємству можливість ефективно здійснювати калькуляцію собівартості незавершеного виробництва, напівфабрикатів і готової продукції.

Особливо гостро проблеми ймовірності, оперативності й регулярності управлінської інформації постають перед великими машинобудівними підприємствами. Такі підприємства мають досить велику кількість дочірніх структур, територіально відлучених від головної компанії, які працюють відносно автономно. Збір і обробка даних про всі такі структури найчастіше перетворюється в тривалу і малоефективну процедуру. У цих умовах ІТ – це єдина можливість збирати, обробляти дані і представляти їх у вигляді, зручному для прийняття управлінських рішень.

Для прискорення ІТ-модернізації, управління й контролю за різними системами, а також для максимального зниження ризиків машинобудівним підприємствам необхідно впроваджувати комплексні програмні системи, в яких закладена ідея ризик-менеджменту. Однак на впровадження інформаційних технологій на машинобудівних підприємствах, пов'язаних з ризик-менеджментом, сьогодні істотно впливають декілька чинників:

- при розробці і впровадженні інформаційної системи на машинобудівному підприємстві необхідно враховувати галузеві особливості, які суттєво впливають на стан інформаційного забезпечення ризик-менеджменту підприємств машинобудування;
- на машинобудівних підприємствах в даний час відсутній системний підхід до формування індивідуального набору інформації, що надходить керівникові для ухвалення рішень, з урахуванням особливостей його компетенції;
- при обґрунтуванні рішення, що приймається, на підприємстві виникає проблема оцінювання ефективності ризик-менеджменту (в межах інформаційної системи і аж до реалізації цієї системи).

Варто запровадити комплексну систему, в якій закладена кластерна ідея, що дасть змогу прискорити та поглибити ІТ-модернізацію машинобудівних підприємств з

урахуванням ризиків господарської діяльності. Запровадження такої системи управління інформаційними технологіями на рівні функціональних підрозділів здатне усунути проблемні місця в системі відносин, що склалися на машинобудівному підприємстві [4].

Використання запропонованої системи дозволить точно і швидко ухвалити обґрунтоване рішення щодо застосування ІТ на машинобудівному підприємстві. Зокрема, оцінювання окремих чинників надасть можливість на етапі вибору системи визначити слабкі місця в організації й управлінні виробничими ресурсами кожного підприємства.

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки:

1. Запровадження на машинобудівному підприємстві інформаційних технологій з урахуванням ризиків господарської діяльності потребує інтеграції системи ризик-менеджменту в інформаційну систему.

2. Для успішного перебігу такого процесу необхідно, щоб виконавці мали досвід і необхідну кваліфікацію, володіли необхідними знаннями та методами розв'язання задач на визначених етапах процесу впровадження.

3. Під час використання інформаційних технологій ризики стають більш передбачуваними, прозорими й керованими, що дає змогу успішно здійснювати управління підприємством. Отже, впровадження в практику машинобудівних підприємств запропонованих методичних підходів з питань формування інформаційного забезпечення підприємства з урахуванням ризиків сприятиме підвищенню ефективності господарської діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження проблематики, що актуалізується в цій статті, мають бути спрямовані на вивчення впливу інформаційних технологій на ризики машинобудівних підприємств вже на стадії реалізації їх продукції, а також систематизації шляхів застосування ІТ у ризик-менеджменті залежно від дії ситуативних чинників на ринку машинобудівної продукції.

Список використаних джерел

1. Kramer, G. (2007). Topics in Multi-User Information Theory, Foundations and Trends in Communications and Information Theory. Hanover, MA: now Publishers Inc.
2. Степанова О.М., Велігура А.В. Використання архітектурного підходу для проектування інформаційних систем // Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. – 2008. – №3(121). – С.86-92.
3. Аналитический отчёт "Стратегические цели предприятий и ИТ" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: raexpert.ru/researches/strategy/.
4. Бизнес-стратегии и ИТ-стратегии в Украине [Електронний ресурс].